

rejstříku a přijatých listů průvodních, kterážto čísla jsou na vrácených unikátech průvodních listů připojena a pomocí položek trestního rejstříku v případě nedodání poukázané zásilky.

5. Rejstřík přijatých listů průvodních jest určen, aby se do něho zapisovaly zásilky došlé s průvodním listem a aby se dále prokázalo, co se stalo s došlým zbožím a to stejným způsobem jako při rejstříku vyhledávacím.

6. Záznamový rejstřík pro dobytek pastevní i tažný, zboží appretované a tržní, pak pro předměty k mletí určené jest ustanoven k zapisování resp. k záznamenání řečených předmětů, které v určité lhůtě opět jako cla prosté se vrátiti mají; do tohoto rejstříku, který se též uzavírá měsíc co měsíc, zanáší se také zajištění cla, jež by bylo eventuálně zaplatiti a vedlejší poplatky.

7. Pomocný rejstřík pro vedlejší poplatky vedou jen hlavní celní úřady, zapisující do něho vedlejší poplatky vybírané mimo vlastní řízení celní (na př. činže skladištní).

8. Kniha skladištní (rejstřík magacinový) slouží k zapisování zboží přejetého (došlého) do skladišť celních úřadů a k dalšímu prokázání, jak se dále s tímto zbožím nakládá; tato kniha uzavírá se čtvrtletně a po projití dalších dvou měsíců předkládá se úřadu censurnímu; položky nevyřízené přenesou se do knihy skladištní pro budoucí čtvrtletí.

9. Rejstřík kontrolní určen jest k zanášení zásilek zboží v pohraničním okrese kontrole povinných, jsou-li odesílány z vnitřního území celního do pohraničního okrese; tento se uzavírá každého čtvrt roku.

10. Rejstřík legitimačních listů slouží k vyhotovování povolení (legitimačních listů) k noční dopravě zásilek zboží v pohraničním okrese a k vyhotovování legitimačních listů k zasílání zboží kontrole povinného uvnitř pohraničního okrese; tento rejstřík uzavírá se čtvrtletně.

11. Poznámkový rejstřík pro předměty cla prosté; do něho zapisují se předměty a zboží dovážené nebo vyvážené a měsíčně se uzavírá.

Rejstříky obchodní.

I. Pojem a význam.

Obchodní rejstříky jsou úřední seznamy vyložené k všeobecnému nahlédnutí, do nichž se zapisují obchodní firmy a jinaké poměry právní jich se týkající. Již ve starších dobách byly v Rakousku obchodní neboli merkantilní protokoly, též obchodní matriky zvané, do nichž se měla zanáseti všechna veřejně vyhlášená ustanovení týkající se právních poměrů obchodníků v jich obchodování, zejména zapisovati se měla tam firma, společenské smlouvy, manželské smlouvy, prokury atd. Místo nich nastoupil obchodní rejstřík. Vládní osnova k uvozov. zákonu obch. zákonníka vyšla od zásady pouhé opravy starých protokolů merkantilních a s dalšího hlediska, aby se oprava tato provedla z povinnosti úřední; než poslanecká sněmovna nepřistoupila k náhledu tomuto, nýbrž v uvozovacím zákoně nařízeno založiti z brusů nové obchodní rejstříky, jichž zařízení má býti přiměřeno předpisům obchodního zákonníka, takže mají se vykonati převody (přepisy) ze starých protokolů do rejstříků toliko k žádosti stran. Tím měla se rázem zastaviti dosavadní různost v protokolech merkantilních a ku platnosti přivésti zásada, že na příště prováděti se mají všechny zápisy do rejstříků obchodních ve shodě s ustanoveními zákona obchodního. Proti převodům

z úřední povinnosti svědčila úvaha, že staré protokoly vykazovaly mnoho firem, kteréž novým zákonem pozbyly oprávnění k zápisu. Též nemělo by se přehlédnouti, že dle obch. zákonníka spojeny jsou se zápisy právní následky dřívějším zápisům neznámé, a že náleží soudci, nikoli straně, posouditi, mají-li takovými zápisy do nového rejstříku způsobeny býti tyto právní následky čili nic. Rejstříky obchodní spravují se zásadou publicity a jsou požadavkem zájmů veřejných.

II. Vedení rejstříků obchodních.

O vedení rejstříků obchodních vytýká obch. zákonník tato podstatná ustanovení:

1. Obchodní rejstřík vede se u soudu obchodního; musí tedy býti u každého soudu obchodního zřízen rejstřík obchodní.

2. Obchodní rejstřík jest veřejný; každému dovoleno jest nahlédnouti v rejstřík po čas úředních hodin, a může býti k žádosti strany vydán opis jednoduchý neb ověřený na útraty žadatele (čl. 12 obch. zák.).

Již norimberská komise uznala, že právo stanovené v čl. 12. obch. zák. — nahlížeti totiž do rejstříku obchodního — odnáší se též k přílohám, listinám a dokladům jeho (prot. 5918). Uvozovací zákon dovoluje tudíž nejen nahlížeti v rejstřík obchodní, nýbrž i vydávati ověřené opisy listin jeho. Není sporu o tom, že lze též žádati za úřední vysvědčení o jednotlivých bodech takovýchto listin.

3. Účinek zápisu není při každém druhu zápisu stejný, i není tudíž všeobecného zákona o tomto účinku, nýbrž stanoví se od případu k případu při dotýčných člancích obch. zák. Než v celku platí o většině zápisů do obchodního rejstříku zásada, že provedený zápis do obchodního rejstříku a vyhlášení jeho ihned účinným jest naproti třetím osobám, pokud dle okolností není odůvodněna domněnka, že tato třetí osoba skutečnosti této ani neznala ani znáti nemusila (čl. 25, 46, 87, 115, 129, 135, 155, 171, 233 obch. z.).

4. Do rejstříku obchodního zanéstí jest toliko zápisy nařízené v obch. zákonníku a v zákonu uvozovacím. O takovýchto zápisech jednájí čl. 19, 21, 25, 45, 86, 87, 115, 129, 135, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 170, 171, 172, 176, 179, 198, 201, 203, 205, 210, 212, 214, 228, 233, 243, 244, 247 a 248. Jinakých zápisů než výslovně nařízených nelze žádati ani povoliti. Tyto jsou však obligatorní, pokud je obchodní zákonník předpisuje.

5. Opomeneli strana k tomu zavázaná zápis, pokutována jest tresty pořádkovými, zhusta též podléhající i jistým újmám právním.

6. Zápisy v rejstříku obchodním dlužno ve veřejných listech oznámiti. Z pravidla jest oznámiti tímto způsobem celý obsah zápisů. Než čl. 151, 155, 156, 171, 176, 198, 210 a 216 stanoví výjimky, kdež není třeba v jednotlivých případech uveřejňovati úplného obsahu zápisů; dle předpisů zákona obchodního nelze však připustiti úplné opomenutí veřejné vyhlášky. Výjimka záleží v tom pouze, že nemusí se zvlášť uveřejňovati poznámka zahájeného konkursu. Kde zákon nestanoví cosi jiného, stačí jednou učiněné oznámení (§ 11 uvoz. zák. k obch. z.).

III. Uvozovací zákon vytýká o rejstříku obchodním ustanovení zvláštní a to:

1. Jakmile zahájen byl konkurs o jmění kupce, obchodní společnosti, osobně ručícího společníka nebo komanditisty, má se z úřední povin-

nosti zanést poznámka těchto poměrů do rejstříku obchodního, ve kterémž zapsána jest firma kridatáře nebo společnosti, kteréž přináležejí. Byl-li zahájen konkurs u jiného soudu, než u soudu, kde se měla poznámka zapsati, má onen soud úředně tomuto podati o tom zprávu, aby opatřil poznámku onu. Poznámka tato koná se z povinnosti úřední, kdežto ve všech ostatních případech musí vycházeti návrh na zápis v rejstříku obchodním od stran, a není — jak vzpomenuto — publikován, což jest výjimkou nanejvýš významnou, ježto jinak obchodní zákon důsledně lpí na zásadě uveřejňovati celé zápisy a jen tu nebo tam dopouští v té příčině stručnost jakousi t. j. netrvá na tom, aby se uveřejňoval celý obsah. Důvod této výjimky spočívá asi v tom, že o dostatečnou publicitu (veřejnou známost) konkursu se zákon jinak přičinil.

2. Druhý zápis, kterýž nařízen jest uvozovacím zákonem, jest zápis majetkových práv manželky kupce (§ 16 I. odst.), nebo osobně ručícího společníka (§ 16. posl. odst.), kterážto práva se jí (manželce) smlouvou manželskou poskytují. Zápis tento není obligatorním, nýbrž fakultativním; zpěčuje-li se strana, nelze jí k zápisu pohnouti pokutami pořádkovými, nýbrž opomenutý zápis má v zápětí toliko soukromoprávní účinek, že totiž nezapsaná majetková práva manželky nikdy nemohou čeliti obchodním věřitelům manželským, a že v konkursu jsou až za pohledávkami jejich (vzniklými před zápisem).

Naproti tomu účinným jest zápis naproti třetí osobě již tím dnem, kdy byl proveden, ať se osoba ta o zápisu dověděla čili nic. Tatáž ustanovení platí o každé změně manželských smluv. Ježto ve příčině zápisu jest stranám úplně dána svoboda, jest zajisté nezávadným, dá-li se zapsati nikoli celý obsah, nýbrž ona část smluv manželských, jíž zamýšlí dotyčná strana chopiti se dle případností naproti obchodním věřitelům. Obchodní rejstřík obsahovati má jen datum manželských smluv resp. jich změny, nacionále manželů a datum zápisu. Na tyto body obmezuje se též uveřejnění ve veřejných listech.

Zvláštního rázu jest však nařízení posl. odstavce § 17 uvoz. zák., dle něhož může o zápis smluv manželských do rejstříku obchodního žádati i manželka; jednáť se tu o důležitá práva její, která nemají doznati újmy opomenutím manželským.

IV. Pořad instancí.

Před zavedením obchodního zákonníka bylo lze obrátiti se proti opatřením a rozhodnutím obchodního soudu, která týkala se protokolování a výmazu firem, smluv společenských, prokury a manželských smluv, dále trestů na přestupky předpisů sem se odnášejících, na zemský úřad politický jakožto II. instanci, a pak ve III. instanci na ministerstvo obchodu. Nyní jest pořad instancí výlučně soudcovský, jestiž II. instancí vrchní zemský soud, ve III. instanci nejvyšší soudní dvůr. Jinak platí předpisy o řízení nesporném.

V. Zakládání a vedení obchodního rejstříku.

Obchodní rejstřík sestává ze dvou oddělení: z rejstříku pro firmy jednotlivců, a z rejstříku pro firmy společností. Kromě toho vede se při obchodním rejstříku kniha příloh, která má též význam jako sbírka listin při veřejných knihách pozemkových, a konečně vede se hlavní rejstřík t. j. index (seznam, přehled) zápisů. Zápisy do rejstříku obchodního činiti jest se vši stručností a zřetelným písmem; pečlivě střežiti se

dlužno jest oprav, radirování a vepisování. Vyjde-li dodatečně na jevo značnější omyl, může být soudem opraven toliko dalším zápisem v téže vložce. Zápisy do obchodního rejstříku činí se toliko z rozhodnutí sborového soudu. Je-li nějaké jednání předmětem práce v oboru rejstříku obchodního a nesouvisí s projednáváním v jiných referátech, má být z pravidla přikázáno témuž stálému referentovi; vyhledává-li toho však rozsah jednání, může být svěřeno několika referentům ku spracování. Provádění zápisů záznamem jich do knihy příloh, vedení hlavního rejstříku a evidence o uveřejnění v časopisech provedeném svěřiti jest trvale úředníku k tomu zvlášť způsobilému jakožto registrátoru, jenž podléhá doзору a kontrole stálého referenta. Rovněž sluší sepisovati protokoly o ústních přihláškách, o vlastnoručním znamenání firmy nebo podpisu před soudem dle možnosti též před stálým referentem, jemuž k ruce jest registrátor jakožto aktuár (písař).

Pro veškerá akta spadající v obor obchodního rejstříku (akta rejstříková) zříditi jest v registratuře sborového soudu zvláštní hlavní oddělení s dvěma pododděleními; při jednom z nich sepisují se akta týkající se všeobecně zřízení a vedení obchodního rejstříku, v druhém pak sdělávají se akta, která odnášejí se k jednotlivým firmám a ku trestním úkonům s tím souvisejícím (nař. mín. sprav., obch. ve shodě s mín. fin. ze dne 9. března 1863 č. 27 ř. z.).

Rejstříky soudní.

I. Pojem a účel.

Rejstříky jsou úřední záznamy dle předepsaných formulářů vedené, kterými se má zjednatí a udržeti přehled o zahájení, trvání a vyřízení záležitostí právních před ten který soud patřících a jimiž podati se má potřebné vodítka pro šetření statistická a pro spořádání a uschování spisů (§ 217 j. ř.). [Rejstříky však nemají za cíl vykázati všecka podání, která v té které záležitosti došla (§ 217 j. ř.).]

II. Druhy rejstříků.

Vyjímaje podání v záležitostech knih pozemkových, věcech firemních a presidiálních, jež zapisovati jest v denník pro podání knihovní nebo firemní resp. v žurnál presidiální (§§ 76—79 j. ř. a form. č. 8, 10 a 11 j. ř.), mají všechny ostatní záležitosti právní býti v rejstříky pojaty (§ 217 j. ř.). Následkem toho jest tolik různých rejstříků, kolik jest druhů právních záležitostí, jimiž se soudy zabývají.

Rejstříky ty jsou označeny písmeny volenými dle začáteční hlásky německých, pokud se týče, latinských slov dotčenou činnost soudů nebo předmět její označujících. Dle § 223—225 j. ř. jest vésti:

A. ve sporných záležitostech občanských (civilních):

1. pro všechny žaloby, pro něž některý ze zvláštních rejstříků není předepsán, zejména i pro žaloby zahájené během řízení exekučního nebo konkursního i pro žaloby na vzájem u okresních soudů rejstřík dle form. 21 k j. ř. označený písmenou *C*, a u soudů sborových rejstřík dle form. č. 36 označený písmeny *Cg*. V rejstřík posléz uvedený zapisovati jest i spory manželské. Při vrchním zemském soudě veden jest rejstřík tento pro spory syndikátní (§§ 226 a násl. j. ř.);

2. pro spory bagatelní určen jest rejstřík *Cb* (form. č. 23 k j. ř.);

3. pro spory mandátní, ať jsou vedeny u okresního nebo sborového soudu, slouží rejstřík *Cm* (form. 22);